

Till Justitiedepartementet

Yttrande angående betänkandet Datalagring och integritet (SOU 2015:31)

Sammanfattning

Vi menar i grunden att EU-domstolens argumentation inför ogiltigförklarandet av datalagringsdirektivet ska beaktas fullt ut. Vi vill därför att den svenska massdatalagringen, som därtill går längre än vad direktivet krävde, upphör. Vi menar särskilt att behandlingen av betänkandet inte ska ske innan EU-domstolens svar på Tele2:s överklagande föreligger. Vi ställer oss i detaljerna i övrigt bakom remissvaren från Advokatsamfundet och Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter. Vi menar också att hela svenska hanteringen av EU- domen mot datalagringen har varit demokratiskt oacceptabel, vilket vi anser underkänner betänkandet i sin helhet.

Kritik av hanteringen av ärendet

Efter EU-domstolens dom tillsattes en enmansutredning som skulle ha två delar. I en första del skulle Sten Heckscher ”i ljuset av EU-domstolens dom grundligt analysera reglerna om lagring av uppgifter enligt 6 kap. 16 a–f §§ lagen om elektronisk kommunikation, samt övriga bestämmelser om tillgång och behandling av sådana uppgifter, och deras förhållande till unionsrätten”. Del två skulle ”föreslå de ändringar som han finner lämpliga för att stärka skyddet för den personliga integriteten samt, om resultatet av analysen visar på brister i förhållande till unionsrätten, för att leva upp till unionsrättens krav”.

I den första delen levererade Heckscher en snabb analys innan valet 2014 där han menar att Sverige i stort kan fortsätta som förut oberoende av domen, men att vissa aspekter bör beaktas. Till dessa hörde: ”Enligt utredaren finns det skäl att närmare överväga om lagringsskyldighetens omfattning när det gäller vissa uppgiftskategorier bör begränsas i något avseende. Vidare har utredaren kommit fram till att det finns skäl att noga överväga om den externa kontrollen över inhämtning av abonnemangsuppgifter och inhämtning av uppgifter i underrättelseskedet bör stärkas. Enligt utredaren ter det sig också som befogat att ytterligare överväga om det bör ställas krav på att uppgifterna ska lagras inom EU eller EES.”

När den första delen på så sätt var presenterad ströks del två från uppdraget, och i stället initierades denna nya utredning, där också ett antal experter från ”rättsvårdande myndigheter” knöts till enmansutredaren. Nu var uppdraget fokuserat på inhämtningsdelen av datalagringen och kompletterat med att söka ge säkerhetspolisen rätt att hämta ut information för mindre brott än tidigare, något som motiverades med att det var ”naturligt i sammanhanget”. Vad som initieras med anledning av ett ogiltigförklarande av denna form av massövervakning mynnar alltså ut i önskemål om ytterligare övervakningsmöjligheter. Denna manöver finner vi demokratiskt tvivelaktig.

Negativa konsekvenser av hanteringen

Följaktligen kan också konstateras att den avgivna nya utredningen avstod från att ta hänsyn till de begränsade dubier som redovisats i den första analysen, vilket vi finner högst anmärkningsvärt. Den mest kontroversiella ”uppgiftskategorin” rör insamling och uthämtning av metadata från privata kommunikationer med advokater, journalister, psykologer och liknande. Här landar man nu i att det inte ska göras undantag för dessa. Man säger också nej till en extern kontroll av uthämtning av lagrade uppgifter enligt EU-domstolens önskemål, det räcker med myndigheten själv, tycker man. Och när det gäller lagring utanför EU (läs främst USA), så går man också emot EU-domstolen och anser att det ska

nog gå bra. När det gäller Säkerhetspolisens behov radar man därtill upp ett antal nya områden som inte kräver 2 års fängelse, där man får hämta ut data.

Vidare hantering bör uppskjutas i väntan på EU-domstolen

Medan utredningen arbetat har Tele2 lyckats få den svenska datalagringen hänvisad till EU-domstolen för ett förhandsavgörande, vilket kommer att medföra en ny prövning av datalagringens principer i sin svenska version, som väntas sent i år eller i början på nästa. I det perspektivet framstår utredningens nonchalerande av EU-domens argumentationer som slag i luften tills den nya prövningen från EU-domstolen har genomförts. Därför torde det enda rimliga vara att avvakta med vidare behandling av frågan om den svenska datalagringen och datainhämtningen tills domstolens förhandsavgörande föreligger.

Stöd till andra remissvar

När det gäller detaljerade kommentarer till utredningen i övrigt instämmer vi vi remissyttrandena från Advokatsamfundet och Föreningen för digitala fri-och rättigheter.

Piratpartiet i Stockholms stad
Piratpartiet i Stockholms län

e.u. Anders Erkéus
anders.erkeus@piratpartiet.se